

Kazimierz Brakoniecki
Winfried Lipscher

BORUSSIA

ziemia i ludzie

antologia literacka

Wspólnota Kulturowa BORUSSIA
Olsztyn 1999

Spis treści

Przedmowa	9
-----------------	---

Uniwersalia

„Thawe nuson” – <i>Ojciec nasz. Modlitwa Pańska w języku pruskim</i>	15
Mikołaj Kopernik , <i>Przedmowa do ksiąg „O obrotach”. Do Jego Świątobliwości Papieża Pawła III</i> – przekład Mieczysław Brożek	17
Immanuel Kant , <i>Czym jest oświecenie?</i> – przekład Andrzej Kopacki	21
Johann Georg Hamann , <i>Pochodzenie mowy</i> – przekład Andrzej Kopacki	26
Johann Gottfried Herder , <i>Odrza do wojny, Patriotyzm uszlachetniony, Poczucie słuszności wobec innych narodów</i> – przekład Andrzej Kopacki	28

Ziemia i ludzie

Simon Dach, <i>Perstet amicitiae semper venerabile Foedus! Anusia z Tharau</i> – przekład Andrzej Kopacki	33
Danielius Kleinas , <i>Modlitwa o pieczę nad płonami</i> – przekład Tadeusz Chrościelewski	36
Michał Grodzki , <i>Mór w Prusiech 1709 r.</i>	38
Bernard Rostkowski , <i>Pieśń żniwna</i>	43
Adomas Simelpenis , <i>Student z Królewca</i> – przekład Tadeusz Chrościelewski	45
Kristijonas Donelaitis , <i>Pory roku. Trudy lata</i> – przekład Zygmunt Ławrynowicz	48
Ignacy Krasicki , <i>List imieniem brata do siostry</i>	53
Ernst Theodor Amadeus Hoffmann , <i>Ordynacja</i> – przekład Andrzej Kopacki	57
Ferdinand Gregorovius , <i>Idylle znad Bałtyku</i> – przekład Andrzej Kopacki	66
Ernst Wichert , <i>Szakartap</i> – przekład Andrzej Kopacki	72
Wojciech Kętrzyński , <i>W ojczyźnie</i> – przekład Erwin Kruk	82
Michał Kajka , <i>Treny mazurskie, Jutrznia na Mazurach, Mój ojczysty mazurski las</i>	84
Hermann Sudermann , <i>Album mojej młodości. Na własnej ziemi</i> – przekład Andrzej Kopacki	88
Fritz Skowronnek , <i>Dawne Mazury</i> – przekład Małgorzata Szymańska-Jasińska	96
Richard Skowronnek , <i>Janek</i> – przekład Edward Martuszewski	105
Andrzej Samulowski , <i>Pierwsza pieśń o Najświętszej Maryi Pannie Gietrzwałdzkiej</i>	109
Arno Holz , <i>Phantasia</i> – przekład Edward Martuszewski; <i>Tuż przed świętami</i> – przekład Andrzej Kopacki; <i>Rastenburger – gniazdo stare</i> – przekład Grzegorz Supady	113
Käthe Kollwitz , <i>Z mojego życia. Dzieciństwo w Królewcu</i> – przekład Andrzej Kopacki	118
Alfred Brust , <i>Zagubiona ziemia</i> – przekład Janusz Golec	130
Ernst Wichert , <i>Dzieci Jerominów</i> – przekład Tadeusz Ostojki	140

Agnes Miegel, <i>Kobiety z Nidden</i> – przekład Andrzej Kopacki	142
Paul Fechter, <i>Malbork</i> – przekład Andrzej Kopacki	144
Jeva Simonaitytė, <i>Zaręczynowy pierścioneł</i> – przekład Zuzanna Jaroszkiewicz	149
Maria Zientara-Malewska, <i>O Wärmio moja, Odpowiedź</i>	160
Wolfgang Koeppen, <i>Pewnego razu na Mazurach</i> – przekład Magdalena Sacha	163
Hans Hellmut Kirst, <i>Jeziora i lasy, ryby i ptaki, Małe miasteczko, wielkie miasto – cały świat</i> – przekład Barbara Przybyłowska	165
Johannes Bobrowski, <i>Epitafium dla Pinnausa</i> – przekład Grzegorz Supady; <i>Elegia pruska</i> – przekład Eugeniusz Wachowiak	172
Rudolf Jacquemien, <i>Jurata i Kastytis. Legenda litewska</i> – przekład Andrzej Kopacki	178
Tadeusz Stępowski, <i>Nasz Gorący ... zimny!</i>	182
Henryk Panas, <i>Konfirmacja</i>	188
Leonard Turkowski, <i>Wycieczka z Horstem</i>	192
Władysław Ogródnicki, <i>Nad jeziorem</i>	198
Erwin Kruk, <i>Mowa, Nie tam, Krajobraz z Mazur, Z krainy umarłych</i>	204
Jan Sobczyk, <i>Astronom z czarną różą</i>	210
Stefan Połom, <i>Katedra we Fromborku</i>	214
Walentina Sołowjowa, <i>Divertissement</i> – przekład Izabela Małek	216
Apollinaria Zujewa, <i>Aleja Luizy, Poeta</i> – przekład Izabela Małek	227
Wiktor Tarasow, <i>Zbieracze bursztynu</i> – przekład Tamara Bołdak-Janowska, Antoni Janowski	230
Tamara Bołdak-Janowska, <i>Opowiem o zniczu</i>	238
Juozas Šikšnelis, <i>Tę będzie jutro</i> – przekład Zuzanna Jaroszkiewicz	245
Edmondas Kelmickas, <i>Noc, Skalowice</i> – przekład Zuzanna Jaroszkiewicz	247
Wojciech Marek Darski, <i>Mała antologia mazurska</i>	249
Kazimierz Brakoniecki, <i>Ojczyzny, Koniec wieku</i>	255

Wielka historia i mała ojczyzna

Jan Dantyszek, <i>Epigram na książkę Kopernika</i> – przekład Anna Kamieńska	259
Martynas Mažvydas, <i>Mówi książka Litwinom i Żmudzinom</i> – przekład Tadeusz Chrościelewski	260
Stanisław Hozjusz, <i>Na zwoleńników Lutra</i> – przekład Anna Kamieńska	262
Krzysztof Kaldenbach, <i>Holdowna Klio</i>	263
Tomasz Molitor, <i>O wtargnięciu tatarskim do Prus, roku 1655</i>	266
Joseph Schaitberger, <i>Pieśń wygnańca</i> – przekład Andrzej Kopacki	269
Zbigniew Morsztyn, <i>Tren III</i>	270
Birutė Baltrušaitytė, <i>Niosąca</i> – przekład Justyna Paweła	272
Rimantas Černiauskas, <i>Dzień świętego Aleksandra</i> – przekład Justyna Paweła	276
Gustaw Gizewiusz, <i>Odpowiedź Panu J. Marcźowce</i>	280
Wojciech Kętrzyński, <i>Decyzja</i> – przekład Erwin Kruk	282
Michał Kajka, <i>Na dzień urodzin Cesarza</i>	283
Max Fürst, <i>Gefilte fisz</i> – przekład Andrzej Kopacki	286
Marion hrabina Dönhoff, <i>Jak Niemcy Dönhoffowie stali się Polakami</i> – przekład Andrzej Kopacki	298
Gerhard Szczesny, <i>Kiedy przeszłość była teraźniejszością</i> – przekład Winfried Lipscher	301
Heinz Georg Podehl, <i>W drodze do Prus Wschodnich</i> – przekład Andrzej Kopacki	310

Ottfried hrabia Finckenstein, <i>Zostały tylko bociany</i> – przekład Andrzej Kopacki	318
Siegfried Lenz, <i>Na przykład ja. Znaki szczególne pewnego rocznika (1926)</i> – przekład Andrzej Kopacki	322
Agnes Miegel, <i>Pożegnanie z Königsbergiem. Za wozem wóz</i> – przekład Andrzej Kopacki	338
Annemarie in der Au, <i>Dzieciństwo zostało nad Zalewem</i> – przekład Andrzej Kopacki	341
Hans hrabia von Lehndorff, <i>Dziennik wschodniopruski</i> – przekład Andrzej Kopacki	354
Johannes Bobrowski, <i>Hamann. Wiesz Tolmingebmen. Opuszczony dom. Opuszczona miejscowość</i> – przekład Eugeniusz Wachowiak	366
Arno Surminski, <i>Jokebnen, czyli jak długo jedzie się z Prus Wschodnich do Niemiec</i> – przekład Andrzej Pańta	370
Michał Lengowski, <i>Mój życiorys</i>	378
Maria Zientara-Malewska, <i>Tym, co przybyli</i>	382
Henryk Panas, <i>Kanonenfutler 1944</i>	383
Karol Małek, <i>Pamiętniki. Tom IV – Mazury polskie</i>	387
Rudolf Jacquemien, <i>Pokoju pierwszy chleb</i> – przekład Andrzej Kopacki	395
Jurij Iwanow, <i>Obejrzyj się w drodze</i> – przekład Agnieszka Nogaj	396
Siergiej Pogoniajew, <i>Gmentarz z roku 1947. Kaliningrad, 1947 rok</i> – przekład Tamara Bóldak-Janowska	403
Maryna Okęcka-Bromkowa, <i>Historia rodziny z Marciszek</i>	405
Bohdan Dzitko, <i>Splot. Masurenlos</i>	414
Klemens Oleksik, <i>Krzak jałowca</i>	420
Edmund German, <i>Do sióstr i braci</i>	428
Erwin Kruk, <i>Kronika z Mazur</i>	429
Kazimierz Brakoniecki, <i>Atlantyda Północy</i>	441
Alicja Bykowska-Salczyńska, <i>Opowieść o filizance</i>	444
Jerzy Górczyński, <i>Historia</i>	446
Krzysztof D. Szatrawski, <i>Historia</i>	448

Ocalona tożsamość

Siegfried Lenz, <i>Muzeum ziemi ojczystej</i> – przekład Eliza Borg i Maria Przybyłowska	453
Herbert Somplatzki, <i>Brzask i dzikie labędzie</i> – przekład Iwona Wigorska	459
Elisabeth Schulz-Semrau, <i>W poszukiwaniu Karalauczi</i> – przekład Andrzej Kopacki	468
Eva Maria Sirowatka, <i>Powrót do Allensteinu (trzy dziesięciolecia później)</i> – przekład Andrzej Kopacki	475
Arno Surminski, <i>Posłaniec do Dobrego Miasta</i> – przekład Andrzej Kopacki	481
Walentin Zorin, <i>Rysa na lustrze. Dziesięć snów o Königsbergu</i> – przekład Tamara Bóldak-Janowska, Antoni Janowski	485
Oleg Pawłowski, <i>Moje miasto</i> – przekład Agnieszka Nogaj	492
Oleg Gluszkina, <i>Wyznanie</i> – przekład Izabela Małek	499
Sem Simkin, <i>Znaki</i> – przekład Tamara Bóldak-Janowska	508
Albina Samusiewicz, <i>Wolna strefa</i> – przekład Tamara Bóldak-Janowska	514
Kazimierz Brakoniecki, <i>Zeszyty Jedyne</i>	519
Alicja Bykowska-Salczyńska, <i>Autobus do Mokin, W Sowirogu</i>	522
Zbigniew Chojnowski, <i>Nad Śniardwami</i>	525

Aneks

Dietmar Albrecht , <i>Oblicze moich stron. O pamięci czasu i miejsca</i> – przekład Andrzej Kopacki	529
Hubert Orłowski , <i>Niepełny alfabet pamięci. Prusy Wschodnie w niemieckiej literaturze powojennej</i>	543
Kazimierz Brakoniecki , <i>Ziemia Obiecana, Kraina Nod, Borussia? Obraz Warmii i Mazur w literaturze olsztyńskiej</i>	563
Leszek Szaruga , <i>Ziemia niczyja</i>	581
Mieczysław Jackiewicz , <i>Kaliningradzkie środowisko literackie</i>	587
Vytautas Kubilius , <i>Początki literatury litewskiej w Prusach</i> – przekład Kornelia Kurowska	592
Janina Janavičienė , <i>Poezi i poezja Klajpedy</i> – przekład Maciej Gracz	595
Źródła	597
Kalendarium	602
Mapka	606